

Národní parlamenty a kontrola záležitostí EU: typologická perspektiva

Jan Karlas¹

Abstract: *National Parliaments and Control of EU Affairs: A Typological Perspective*

This study contributes, in two respects, to research into national parliamentary control of European Union (EU) affairs. First, it offers a qualitative, typological perspective on control. It develops a complex typology of control based on its four key attributes. Subsequently, the complex typology is reduced to a moderately complex and parsimonious typology. Second, it offers a comparison of the control systems of the current 27 EU member states. This comparison reveals a relatively high degree of heterogeneity with respect to control; however, this heterogeneity can be, as was mentioned, simplified into a more parsimonious categorization.

Keywords: *European Union, National parliaments, Typology*

Úvod

Výzkum národní parlamentní kontroly záležitostí Evropské unie (EU) (v následujícím textu budeme používat pro tuto kontrolu zkrácené pojmenování „kontrola“) se rozvíjí již poměrně dlouho (přehledy tohoto výzkumu viz Goetz, Meyer-Sahling 2008; Holz hacker 2007; Raunio 2009). Část tohoto výzkumu se zabývala vysvětlováním rozdílů existujících mezi kontrolními systémy jednotlivých členských států EU (dále pouze „členské státy“) (viz např. Bergman 1997, 2000; Raunio 2005; Rozenberg 2002). Další část se soustředila na deskripci jednotlivých případů, a to prostřednictvím samostatných studií i rozsáhlejších komparativních monografií (viz např. Maurer, Wessels 2001; O'Brennan, Raunio 2007).

Dosavadní výzkum se ale vyznačuje dvěma podstatnými omezeními. Za prvé, vychází z tzv. „přístupu zaměřeného na proměnné“ (variable-oriented approach) a hodnotí tak kontrolu na základě jejího „stupně“ v jednotlivých případech (rozlišení „přístupu zaměřeného na proměnné“ a „přístupu zaměřeného na případy“ viz Ragin 1987). Určení stupně kontroly pak slouží jako základ pro výše zmíněné „vysvětlující“ studie, které zkoumají korelace mezi stupněm kontroly a různými nezávislými proměnnými. Tento výzkum vedl k hodnotným poznatkům a měl by nadále pokračovat. Nicméně by zcela neměl zastínit možné alternativní pojetí, které staví na

¹ Kontakt: Institut politologických studií, Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, U Kříže 8, 158 00 Praha 5 – Jinonice; e-mail: karlas@fsv.cuni.cz.

kvalitativním „přístupu zaměřeném na případy“. Toto pojetí klade důraz na konceptuální propracování kontroly, odhalení jejích existujících typů a vysvětlení zvláště důležitých případů.

Za druhé, literatura zabývající se kontrolními systémy 12 nových členských států, které do EU vstoupily v letech 2004 a 2007, zůstává relativně omezená. Postupně začínají vznikat studie věnující se jednomu nebo několika novým členským státům (viz např. Dieringer et al. 2005; Kietz 2006; Szalay 2005). Každá z komparativních studií zahrnující staré i nové členské státy však pokrývá pouze několik vybraných nových členských států (viz např. O'Brennan, Raunio 2007; Tans et al. 2007). Dosud tedy schází ucelené srovnání kontrolních mechanismů všech současných členských států.

Tato studie si klade tři následující cíle, které spojuje to, že chtějí přispět ke zmírnění výše popsaných omezení dosavadního výzkumu. Za prvé, studie usiluje o vytvoření dosud chybějící kvalitativní typologie kontroly. V této souvislosti se zaměřujeme na vypracování komplexní typologie, která zahrnuje všechny teoreticky možné kombinace několik klíčových atributů kontroly. Za druhé, studie předkládá i dvě alternativní, zjednodušené typologie kontroly. Ty se od výše uvedené komplexní typologie odlišují tím, že obsahují pouze typy kontroly existující v praxi. Třetím, doplňkovým cílem studie je klasifikovat kontrolní systémy všech současných 27 členských států. Tuto klasifikaci totiž musíme chtít nechtě provést při naplňování obou dříve uvedených cílů studie, totiž vytváření zmíněných typologií.

První dvě části studie nabízejí přehled relevantního výzkumu a základní konceptuální vymezení kontroly. Třetí část studie předkládá komplexní typologii zahrnující několik podstatných atributů kontroly. Ve čtvrté a páté části dospějeme ke dvěma alternativním, zjednodušeným typologiím, které odrážejí výskyt různých typů kontroly v realitě. Tyto dvě části současně provádějí klasifikaci kontrolních systémů všech současných 27 členských států.

1. Stávající pojetí kontroly

Pro zapojení národních parlamentů do záležitostí EU se používá několik různých termínů, jmenovitě termíny posuzování („scrutiny“), dohled („oversight“) nebo kontrola („control“). Tyto termíny se často používají jako synonyma, ale mohou také sloužit k odlišení různých stupňů zapojení parlamentu (Kiiver 2006: 24–26). V této studii budeme kontrolu používat jako termín pokrývající celkové zapojení parlamentu do rozhodovacího procesu EU a „posuzování“ a „dohled“ budeme chápat jako její synonyma.

Přestože vzniklo poměrně značné množství prací zabývajících se kontrolou, většina z nich se tomuto jevu věnuje, aniž by ho nějak definovala. Několik existujících definic se navíc

velmi rozchází. Například Holz hacker chápe „posuzování“ jako „výkon moci ze strany legislativního orgánu za účelem kontroly, ovlivňování nebo monitorování vládního rozhodování“ (Holz hacker 2005: 2). Szalay definuje „posuzování“ jako „mechanismy vytvářené národními parlamenty k ovlivňování a kontrolování vlád a vedení vlád k odpovědnosti za jejich aktivity v Radě ministrů a Evropské radě“ (Szalay 2005: 107). Tans pojímá kontrolu jako „pravomoc“ k „ovlivňování výsledku“ rozhodovacího procesu (Tans 2007: 10). Tyto definice ukazují, že kontrola v současnosti označuje velmi odlišné prvky jako „mechanismy“, „pravomoc“, nebo „výkon moci“.

Jestliže obrátíme pozornost od definic k existujícím klasifikacím kontroly, žádnou z nich nelze považovat za plnohodnotnou kvalitativní typologii. Kvalitativní typologie se vyznačuje třemi základními rysy (Bailey 1992; Lazarsfeld 1937; Lazarsfeld, Barton 1951; Ragin 2000). Za prvé, spočívá na „kombinační“ logice a „vzájemném vyloučení“ a „úplnosti“. To znamená, že jednotlivé kategorie typologie vznikají kombinací určitých dimenzí a každý z případů daného jevu náleží do jedné a pouze jedné z kategorií. Za druhé, typologie by měla kombinovat dva nebo více podstatných dimenzí daného jevu. Za třetí, kombinace dimenzí by měla být explicitní a jasná.

Existující klasifikace stavějí na „přídavné“ logice (tedy sčítání hodnot různých indikátorů kontroly) a v podstatě nekombinují větší počet klíčových dimenzí kontroly. Za prvé, zabývají se měřením kvantitativních stupňů kontroly. Rozlišují přitom dva (Hamerly 2007; Pahre 1997), tři (Bergman 1997; et al. 2003; Maurer, Wessels 2001; Saalfeld 2005), nebo více (Bergman 2000; Raunio 2005; Rozenberg 2002) stupňů kontroly. Za druhé, tyto práce berou v úvahu několik různých dimenzí kontroly jako „přístup“ (access), „načasování“ (timing), „decentralizaci“ (decentralization), nebo „vliv“ (influence). Nicméně výsledné kategorizace jednotlivých případů, které tyto práce obsahují, odrážejí pouze indikátory „vlivu“ (částečné výjimky viz Raunio 2005 a Rozenberg 2002).

„Sebe-hodnotící“ přehledy parlamentů, obsažené ve zvláštních zprávách COSACu² (2005, 2007, 2010), se typologickému pojetí blíží více. Vyznačují se nominální klasifikací typů kontroly. Vycházejí z „rozsahu“ jako jedné z klíčových dimenzí kontroly a kombinují dva indikátory představované systematickým posuzování dokumentů EU a vládních vyjednávacích pozic. Rozlišují tak „smíšené“ (mixed), „dokumentově-založené“ (document-based), „mandátové“ (mandating) a „neformální“ (informal) systémy. Tato klasifikace odráží kombinační logiku a splňuje i kritéria vzájemného vyloučení a úplnosti. Zahrnuje nicméně pouze jednu z klíčových

² Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires et européennes.

dimenzí kontroly a její skutečná podoba obsažená v přehledech COSACu je ve skutečnosti výrazně méně explicitní než ta, kterou jsme zde předeštili.

2. Základní definice kontroly

V této studii se zaměřujeme na to, co se obvykle chápe jako „těžiště“ kontroly. Toto těžiště spočívá ve funkcích vykonávaných formálními orgány (tedy výbory a plénem) jednotlivých národních parlamentů ve vztahu k jejich národní vládě a každodennímu rozhodovacímu procesu EU, především ve vztahu k legislativnímu procesu EU. Předmětem naší analýzy tedy nebudou aktivity stranických parlamentních frakcí a jejich orgánů, další funkce týkající se zapojení jednotlivých národních parlamentů do rozhodovacího procesu EU (ratifikace smluv EU a implementace unijní legislativy), ani kolektivní kontrola rozhodovacího procesu EU založená na transnacionální spolupráci národních parlamentů.

Vydeme z přístupu zmocnitel-zmocněnec (principal-agent approach) a jeho dvou klíčových konceptů – delegování (delegation) a odpovědnosti (accountability) (aplikace tohoto přístupu na exekutivně-legislativní vztahy v parlamentních demokraciích viz Strøm et al. 2003). Delegování můžeme definovat jako akt, při kterém zmocnitel pověřuje zmocněnce jednat jménem zmocnitele (Lupia 2003: 33). Celý systém parlamentní demokracie můžeme pojmut jako proces delegování probíhající na několika úrovních – od voličů k politickým stranám a parlamentu, od parlamentu k vládě, od vlády k jednotlivým kabinetním ministrům, a od těchto ministrů k úředníkům (Müller et al. 2003: 3, 19–21). K delegování se váže odpovědnost (ve smyslu accountability). V této studii budeme pojímat kontrolu právě jako typ institucionální odpovědnosti, tedy odpovědnosti založené na institucích a mechanismech, které zmocnitelé využívají k ovlivňování jednání zmocněnců (Lupia 2003: 35, 44–45; Strøm 2003: 62–64). Kontrola se v zásadě shoduje s takzvanými zpětnými (ex-post) mechanismy odpovědnosti, tj. mechanismy, jež zmocnitelé využívají ke zjišťování aktivit již ustavených a působících zmocněnců. Tyto mechanismy zahrnují především: 1) právo zmocnitelů požadovat informace a 2) schopnost zmocnitelů uplatňovat sankce, včetně práva veta (Bergman et al. 2003: 110; Strøm 2003: 62). Ke kontrole tedy budeme přistupovat jako k souboru politických pravidel, která parlamentu (jako zmocniteli) umožňují požadovat informace o postupu vlády (coby zmocněnce) v rozhodovacím procesu EU a blokovat nebo upravovat jednání vlády v této oblasti.

3. Komplexní typologie

Po určení základní definice kontroly můžeme přikročit k vytvoření její komplexní typologie. Tuto typologii vytvoříme kombinováním několika klíčových atributů kontroly. Potřebné atributy budou vymezeny na základě těch dimenzí kontroly, které se nejčastěji rozlišovaly v předchozím výzkumu. Budeme se soustředit na dimenze obsahující indikátory, které mohou vést k rozlišení dvou kvalitativně odlišných typů kontroly a které lze na základě dostupných dat vyhodnocovat ve všech současných 27 členských státech.

Předcházející studie rozlišovaly především pět následujících dimenzí kontroly: 1) „přístup“ (k informacím), 2) „rozsah“, 3) „načasování“, 4) „decentralizaci“, a 5) „nástroje vlivu“ (Bergman 2003; COSAC 2005, 2007; Kiiver 2006; Maurer a Wessels 2001; Raunio 2005; Rozenberg 2002; Saalfeld 2005; Szalay 2005). Vymezování atributů kontroly zahájíme se dvěma dimenzemi, konkrétně s „rozsahem“ a „nástroji vlivu“. Tyto dvě dimenze se objevují v existujících kvazi-typologiích kontroly (zprávy COSACu) a každá z nich obsahuje smysluplné a srovnatelné indikátory. Jejich kombinace nám umožňuje definovat dva klíčové atributy: DOKUMENTOVÉ POSUZOVÁNÍ a MANDÁTOVÉ POSUZOVÁNÍ.

Prvním indikátorem DOKUMENTOVÉHO POSUZOVÁNÍ bude, zda dokumenty EU představují v daném kontrolním systému hlavní předmět posuzování. Systematické posuzování dokumentů vytvářených unijními institucemi, především navrhovaných legislativních aktů, se ve výraznější podobě objevuje především ve Velké Británii od druhé poloviny 70. let minulého století. V Dolní sněmovně britského parlamentu působí Výbor pro evropské posuzování (European Scrutiny Committee, ESC), který vybírá dokumenty vyžadující si podrobnější rozbor a předává je jednomu ze specializovaných Výborů pro evropské záležitosti (VEZ). Ty potom posuzují pravděpodobné důsledky navrhovaných rozhodnutí a zaujímají k nim stanoviska. Jako druhý indikátor, který poslouží k odlišení „klasických“ dokumentově-založených systémů britského typu a ostatních dokumentově-založených systémů, využijeme posuzovací výhradu (scrutiny reserve). DOKUMENTOVÉ POSUZOVÁNÍ bude tedy přítomno pouze tehdy, pokud budou mít pozitivní hodnotu oba zmíněné indikátory. Také posuzovací výhrada se objevila poprvé v rámci britského systému. Pokud parlament tento nástroj uplatní, vláda nemůže hlasovat o daném návrhu legislativního aktu předtím, než parlament dokončil jeho posuzování.

Prvním indikátorem MANDÁTOVÉHO POSUZOVÁNÍ bude to, zda vládní vyjednávací pozice představují hlavní předmět posuzování. Systematické posuzování těchto pozic má svůj původ v Dánsku (ke vzniku a vývoji dánského systému viz Arter 1996: 110–114; Laursen 2001: 107–110; Sidenius et al. 1997: 14–20; Møller Sousa 2008). Od poloviny 70. let, kdy Dánsko

vstoupilo do Evropského společenství (ES), zde platí, že vláda VEZ předkládá návrhy svých vyjednávacích pozic ve všech „důležitých“ otázkách. K odlišení členských států, které následují dánský model systematického „procedurálního“ posuzování a ostatních procedurálních systémů, přidáme mandátovou proceduru jako druhý indikátor tohoto atributu. V Dánsku totiž tato procedura systematické posuzování vládních vyjednávacích pozic od počátku doprovází. Mandátová procedura obnáší to, že vláda získává od parlamentu souhlas s určitým postojem předtím, než tento postoj uplatní při hlasování v Radě EU. Dánští ministři tak přicházejí na pravidelná zasedání VEZ žádat o udělení vyjednávacího mandátu (Damgaard, Norgaard 2000: 44; Sidenius et al. 1997: 13). Mandát se uděluje prostřednictvím konstatování předsedy VEZ, že se většina členů výborů v diskusi nevyslovila proti probírané vyjednávací pozici.

„Závaznost“ využijeme ke stanovení třetího atributu kontroly, pojmenovaného jako ZÁVAZNÉ STANOVISKO. Stejně jako systematické posuzování vyjednávacích pozic a mandátová procedura, také závaznost parlamentního stanoviska vznikla v rámci dánského systému. Závazný charakter mandátů není v Dánsku dán zákonem, ale po dlouhou dobu se striktně dodržuje (Damgaard, Norgaard 2000: 42; Jensen 1996: 42–45). V případě, že původní mandát ztratí v průběhu vyjednávání relevanci, vláda se na VEZ obrací s žádostí o nový mandát.

S takto silně závazným charakterem parlamentního stanoviska se však setkáme pouze v Dánsku, a nepomohl by nám tedy v naší snaze odlišit větší počet kontrolních systémů. Za pozornost zde stojí spíše to, že v některých zemích nemusí vláda v případě odchýlení se od mandátu žádat o nový mandát, ale musí parlamentu dané odchýlení alespoň zpětně oznámit a ospravedlnit ho (např. Finsko nebo Německo). Německá vláda musí zohledňovat stanoviska Bundestagu a vysvětlovat případná odchýlení od těchto stanovisek (Hilf, Burmeister 1996: 71). Ve Finsku mandáty představují „východisko“ pro jednání vlády (viz též Jääskinen, Kivisaari 1997: 44). Jakékoliv odchýlení od mandátu musí být parlamentu buď sděleno předem, nebo vysvětleno a ospravedlněno ex-post. Indikátorem ZÁVAZNÉHO STANOVISKA tedy bude to, zda vláda parlamentu sděluje odchýlení od jeho stanoviska v rozhodovacím procesu EU a ospravedlňuje toto odchýlení před pověřeným orgánem parlamentu (viz též Szalay 2005: 142). Z hlediska naší definice závaznosti naopak nepostačuje, pokud vláda stanoviska parlamentu pouze bere v úvahu, jako např. ve Velké Británii.

Na „decentralizaci“ staví poslední z atributů rozlišovaný ve vytvářené typologii, DECENTRALIZOVANÉ POSUZOVÁNÍ. Indikátorem tohoto atributu bude systematické zapojení stálých výborů (jiných než VEZ) do posuzování. S tím se v nejvýraznější podobě setkáváme ve finském systému. Zatímco VEZ (Velký výbor, Suuri valiokunta) uděluje

pravidelným způsobem vyjednávací mandáty, stálé výbory provádějí podrobné, decentralizované posuzování unijních dokumentů (Jääskinen, Kivisaari 1997: 35, 38; Hegeland 2007: 106; Hegeland, Neuhold 2002: 8; Raunio 2001: 180–184). Druhý, trochu jiný způsob výrazného zapojení stálých výborů představuje německý systém. VEZ každé z obou komor německého parlamentu se zaměřuje na horizontální otázky a posuzování unijních dokumentů provádějí stálé výbory (viz též Auel 2006: 254; Cuellen 1995; Hölscheidt 2001: 137; Saalfeld 1996: 26–27; Sprungk 2007: 138).

Kombinace všech čtyř zvolených atributů vytvářejí komplexní typologii kontroly. Tato typologie obsahuje 16 možných kombinací a tedy 16 možných typů kontroly (viz tabulka 1). Dvě základní „osy“ této typologie vytvářejí DOKUMENTOVÉ a MANDÁTOVÉ POSUZOVÁNÍ. Tímto způsobem provádíme základní dělení mezi systémy, které se orientují na systematické posuzování unijních dokumentů doprovázené posuzovací výhradou, na systematické posuzování vládních vyjednávacích pozic doprovázené mandátovou procedurou, na oba zmíněné typy kontroly, nebo ani na jeden z nich. V tabulce 1 jsou proto tyto atributy umístěny již v prvním sloupci a v prvním řádku tabulky. V rámci těchto čtyř základních skupin pak dále rozlišujeme dvě doplňující „osy“ představované ZÁVAZNÝM STANOVISKEM a DECENTRALIZOVANÝM POSUZOVÁNÍM. Tyto atributy tedy pro účely podrobnějšího dělení doplňujeme do druhého sloupce a druhého řádku tabulky.

V levé horní části tabulky 1 tak nacházíme tzv. „smíšené“ systémy, které se vyznačují systematickým posuzováním unijních dokumentů i vládních vyjednávacích pozic a používáním posuzovací výhrady i mandátové procedury. V úplném levém horním rohu tabulky se vyskytuje kombinace (označená jako smíšená – závazná – decentralizovaná kontrola), v rámci které všechny čtyři zvolené indikátory dosahují pozitivní hodnotu. Parlament, který patří do této kategorie, tak podrobně posuzuje unijní dokumenty a využívá posuzovací výhradu a zároveň podrobně posuzuje vládní vyjednávací pozice a vykonává mandátovou proceduru. Současně vytváří závazná stanoviska a do kontroly zapojuje vedle VEZ i své stálé výbory. I zbývající tři kombinace levého horního rohu obsahují DOKUMENTOVÉ i MANDÁTOVÉ POSUZOVÁNÍ. Schází v nich však ZÁVAZNÉ STANOVISKO, DECENTRALIZOVANÉ POSUZOVÁNÍ, nebo obojí.

V pravém dolním rohu a v levém horním rohu tabulky nacházíme kombinace, které staví buď na DOKUMENTOVÉM, nebo MANDÁTOVÉM POSUZOVÁNÍ, aniž by tyto atributy kombinovaly. V rámci každé z těchto širších skupin opět dále odlišujeme jejich různé podkategorie podle toho, zda dochází k přijímání závazných stanovisek nebo systematickému zapojování stálých výborů. Nakonec do pravého dolního rohu tabulky spadají systémy, ve kterých

se nevyskytuje ani DOKUMENTOVÉ ani MANDÁTOVÉ POSUZOVÁNÍ. Pro úplnost však musíme v rámci této skupiny počítat se systémy, které mohou zahrnovat ZÁVAZNÉ STANOVISKO, DECENTRALIZOVANÉ POSUZOVÁNÍ nebo případně i oba z těchto atributů.

Tabulka č. 1. Komplexní typologie kontroly

		mandátové posuzování (1)		mandátové posuzování (0)	
		závazné stanovisko (1)	závazné stanovisko (0)	závazné stanovisko (1)	závazné stanovisko (0)
dokumentové posuzování (1)	decentralizované posuzování (1)	smíšená – závazná – decentralizovaná kontrola	smíšená – decentralizovaná kontrola	dokumentová – závazná – decentralizovaná kontrola	dokumentová – decentralizovaná kontrola
	decentralizované posuzování (0)	smíšená – závazná kontrola	smíšená kontrola	dokumentová – závazná kontrola	dokumentová kontrola
dokumentové posuzování (0)	decentralizované posuzování (1)	mandátová – závazná – decentralizovaná kontrola	mandátová – decentralizovaná kontrola	závazná – decentralizovaná kontrola	decentralizovaná kontrola
	decentralizované posuzování (0)	mandátová – závazná kontrola	mandátová kontrola	závazná kontrola	neformální kontrola

Zdroj: autorova vlastní analýza (viz část 3 této studie).

Pozn. 1 – přítomnost atributu; 0 – nepřítomnost atributu.

4. Středně komplexní typologie

Smysluplný výzkum často vyžaduje určitou míru úspornosti (parsimony). V následující části studie se tedy pokusíme výše vytvořenou komplexní typologii kontroly redukovat. Konkrétně vyloučíme ty z typů kontroly, které neexistují v empirické realitě. Některé z 16 teoreticky vymezených typů kontroly ve skutečnosti nemusí odpovídat žádnému reálnému případu. Přitom naplníme i jeden z dalších cílů studie – kategorizaci a srovnání národních kontrolních systémů všech současných 27 členských států.

Při kategorizaci dvoukomorových systémů analyzujeme vždy kontrolní mechanismy obou komor parlamentu. Pokud zjištění ukazují, že obě komory odpovídají stejnému typu, členský stát je kategorizován jako jeden případ. Pokud oba systémy náležejí k odlišným typům, daný členský stát se ve výsledné typologii objevuje v rámci dvou typů. Pokud v případech dvoukomorových systémů používám termín „parlament“, hovořím o určitém prvku sdíleném oběma komorami.

Při klasifikaci jednotlivých kontrolních systémů studie vychází ze čtyř různých druhů dat. První z nich představují dostupné národní právní dokumenty upravující kontrolu, jako ústavy, jednacích řády parlamentů, nebo zvláštní zákony (viz seznam dokumentů v sekci Literatura).

Druhým zdrojem jsou základní informace o národních kontrolních mechanismech obsažené na internetových stránkách parlamentů. Za třetí, využívám i pololetní zprávy COSACu nabízející systematické přehledy národních kontrolních mechanismů (COSAC 2005, 2007, 2010). Za čtvrté, při popisu komplexnějších typů kontroly vyskytujících se ve starých členských státech se v práci uplatňuje i sekundární literatura (Dánsko, Finsko, Německo, Rakousko, Švédsko). Uvedené zdroje přinášejí podrobné informace o pravomocích parlamentu; podrobné a srovnatelné informace o aktivitě parlamentů všech 27 členských států však neexistují. Náš rozbor se tedy zaměří na pravomoci (založené na formálních i neformálních pravidlech). Vzhledem k tomu, že studie využívá aktuální data, odráží i změny v národních kontrolních systémech provedené po přijetí Lisabonské smlouvy.

4.1. „Smíšená“, „smíšená – závazná“ a „smíšená – závazná – decentralizovaná“ kontrola

Se „smíšeným“ posuzováním, tedy se systematickým posuzováním návrhů legislativních aktů i vyjednávacích pozic, se setkáváme v estonském, finském, litevském, polském a švédském případě.³ Kontrolní systémy těchto zemí zahrnují posuzovací výhradu i mandátovou proceduru. Tato procedura má však, stejně jako posuzovací výhrada, poněkud volnější charakter v polském případě. Maďarský parlament má z formálního hlediska pravomoc přijímat stanoviska k návrhům legislativních aktů i k vyjednávacím pozicím. Slyšení s ministry a udělování mandátů však v tomto případě neprobíhají systematicky a rovněž posuzovací výhrada není formálně ustavena (Györi 2007: 231; Szalay 2005; viz též COSAC 2005, 2007). Formální pravidla rumunského systému do značné míry teprve vznikají. Systém se nicméně koncipuje tak, aby hlavní předmět kontroly mohly vedle vyjednávacích pozic představovat i unijní dokumenty. Navrhovaný zákon o kontrole evropských záležitostí počítá s mandátovou procedurou i posuzovací výhradou.

Pravidla regulující kontrolu v Estonsku, Litvě a Rumunsku obsahují ustanovení o závaznosti parlamentních stanovisek. Ve Finsku mandáty představují „východisko“ pro jednání vlády (viz též Jääskinen, Kivisaari 1997: 44). Švédské vlády mandáty striktně dodržují, přestože tato povinnost není formálně ustavena (Jungar, Öberg 2004: nestr.; Hegeland 2001: 385). V Maďarsku, a obdobně i v Polsku v případě Sejmu, slouží parlamentní stanovisko jako základ vyjednávací pozice vlády. Ve všech uvedených členských státech se má vláda zodpovídat z případného odchýlení od parlamentního stanoviska.

³ Estonsko (2007, 2009), Finsko (nedat., 2009), Litva (2004, 2006, 2007, 2009), Maďarsko (2002, 2004, 2008, 2009), Polsko (2005, 2009, 2010), Rumunsko (nedat.), Švédsko (2009), COSAC (2005, 2007, 2010).

Stálé výbory se pravidelným způsobem zapojují do kontroly v Estonsku, Litvě a Maďarsku a především ve Finsku. Jak bylo zmíněno výše, stálé výbory provádějí ve Finsku podrobné, decentralizované posuzování unijních dokumentů. Méně výraznou, ale stále důležitou roli sehrávají tyto výbory ve Švédsku (Jungar, Öberg 2004, nestr.; Hegeland 2001: 382–383; Hegeland 2007: 103, 105; Hegeland, Mattson 1997: 78; Hegeland, Neuhold 2002: 6). V Rumunsku a v polském Sejmu provádí kontrolu pouze VEZ (v polském Senátu může VEZ žádat stálé výbory o doporučení).

Tabulka č. 2. Komplexní typologie a empirické případy

		mandátové posuzování (1)		mandátové posuzování (0)	
		závazné stanovisko (1)	závazné stanovisko (0)	závazné stanovisko (1)	závazné stanovisko (0)
dokumentové posuzování (1)	decentralizované posuzování (1)	Estonsko Finsko (Maďarsko) Litva		(Německo)	Bulharsko Francie Itálie Nizozemsko
	decentralizované posuzování (0)	Polsko I. (Rumunsko) Švédsko	Polsko II.	(Rakousko)	Česká republika Velká Británie
dokumentové posuzování (0)	decentralizované posuzování (1)	Slovinsko I.			Lucembursko
	decentralizované posuzování (0)	Dánsko Lotyšsko Slovensko			Belgie Irsko Kypr (Malta) Portugalsko Řecko Slovinsko II. Španělsko

Zdroj: národní právní dokumenty regulující kontrolu (54 konkrétních zdrojů uvedených v sekci Dokumenty v části Literatura); internetové stránky národních parlamentů (30 konkrétních zdrojů uvedených v sekci Internetové stránky v části Literatura); COSAC (2005, 2007, 2010); sekundární literatura (viz konkrétní zdroje uvedené v sekci Sekundární zdroje v části Literatura).

Pozn. č. 1. 1 – přítomnost atributu; 0 – nepřítomnost atributu.

Pozn. č. 2. Čísla ‚I‘ a ‚II‘ označují dolní a horní komoru (pokud komory náležejí ke stejnému typu, jsou kategorizovány jako jeden případ).

4.2. „Dokumentová“ a „dokumentová – decentralizovaná“ kontrola

Téměř všechny případy dokumentové kontroly spojují systematické posuzování unijních dokumentů s určitým typem procedurálního posuzování vládních vyjednávacích pozic, aniž by však obsahovaly mandátovou proceduru (Bulharsko, Česká republika, Francie, Itálie,

Nizozemsko, Velká Británie).⁴ Především Tweede Kamer, dolní komora nizozemského parlamentu, se vyznačuje „smíšeným“ mechanismem, zahrnujícím výraznější posuzování unijních dokumentů i vládních pozic. Také VEZ bulharského a českého parlamentu, francouzského Národního shromáždění a obou komor britského parlamentu zvou ministry na svá zasedání, kde ministři informují o vyjednávacích pozicích. Parlamentsy těchto čtyř zemí (všechny jejich parlamentní komory) současně mohou uplatňovat posuzovací výhradu. Parlamentní stanoviska jsou v těchto zemích, stejně jako v Itálii, politicky závazná a vlády je musí zohledňovat. Nemají však povinnost vysvětlovat odchýlení od těchto stanovisek.

To, co rozděluje dva zde popisované typy kontroly, je DECENTRALIZOVANÉ POSUZOVÁNÍ. Tento atribut charakterizuje kontrolní systémy Bulharska, Francie, Itálie a Nizozemska. VEZ Tweede Kamer plní pouze koordinační úlohu a zaměřuje se na širší a obecnější otázky. Působení vlády v jednotlivých sektorových oblastech kontrolují stálé výbory. Podobně v Erste Kamer posuzují unijní dokumenty především stálé výbory. Ve francouzském a italském parlamentu přijímají stanoviska k navrhovaným legislativním aktům stálé výbory (ve francouzském případě na základě rezolucí navržených VEZ a v italském Senátu na základě výzvy VEZ). V bulharském případě získávají návrhy legislativních aktů vedle VEZ i stálé výbory, které k nim připravují zprávy, jež následně dodávají VEZ.

4.3. „Dokumentová – závazná“ a „dokumentová – závazná – decentralizovaná“ kontrola

Obě komory německého parlamentu se zaměřují na posuzování unijních dokumentů, přestože věnují výraznou pozornost i vládním pozicím⁵ (k vývoji a charakteristikám německého systému viz např. Auel 2006; Cullen 1995; Hansen, Scholl 2002; Hilf, Burmeister 1996; Hölscheidt 2001; Saalfeld 1996; Sprungk 2007; Suszycka-Jasch, Jasch 2009). Vláda má povinnost poskytnout Bundestagu „dostatečnou příležitost“ k přijetí stanoviska k legislativnímu aktu (viz též Auel 2006: 252). Posuzovací výhrada není součástí kontrolního mechanismu Bundesratu. Obě komory musí vyslovit svůj souhlas v případě dalšího přesunu suverénních práv na úroveň EU (Auel 2006: 252; Cuellen 1995; Hilf, Burmeister 1996: 76). V důsledku změn souvisejících

⁴ Bulharsko (2007, 2009a, b), Česká republika (2002, 2005, 2009a, b), Francie (2008a, b, 2010a, b), Itálie (nedat., 1998, 2010), Nizozemsko (2010); Velká Británie (2010a, b, c), COSAC (2005, 2007, 2010). Obě komory nizozemského parlamentu mohou udělovat vládě mandát, ale pouze v těchto záležitostech vnitřních věcí a spravedlnosti, ve kterých se nepoužívá procedura spolurozhodování. V souvislosti s ratifikací Lisabonské smlouvy získaly pravomoc schvalovat mandáty i britský a český parlament, ale pouze v některých specifických oblastech.

⁵ Německo (1992, 1993, 1995, 2002, 2005a, b, 2006, 2009a, b), Rakousko (1999, 2004, 2005, 2009), COSAC (2005, 2007, 2010).

s přijetím Lisabonské smlouvy uděluje parlament vládě mandát v určitých specifických otázkách (viz např. Kiiver 2009).

Vláda musí zohledňovat stanoviska Bundestagu a vysvětlovat případná odchýlení od těchto stanovisek (Hilf, Burmeister 1996: 71). Pokud se určitý legislativní návrh přímo dotýká výlučných legislativních kompetencí spolkových zemí, stanovisko Bundesratu vládu dokonce zavazuje (Saalfeld 1996: 28; Suszycka-Jasch, Jasch 2009: 1242–43). VEZ každé z komor se zaměřuje na horizontální otázky a posuzování unijních dokumentů provádějí stále výbory (viz též Auel 2006: 254; Cuellen 1995; Hölscheidt 2001: 137; Saalfeld 1996: 26–27; Sprungk 2007: 138).

Rakouský parlament sice disponuje pravomocí udělovat vyjednávací mandáty, ale tuto pravomoc téměř nevyužívá (viz např. Pollak, Slominski 2003). Podstata jeho působení spočívá v posuzování dokumentů, které doplňuje i posuzovací výhrada. Případné mandáty, které mohou schvalovat obě komory, jsou nejen politicky, ale i právně závazné (Hegeland, Neuhold 2002: 2). Vláda se může od mandátu uděleného Národní radou odchýlit pouze z vážných důvodů a po znovuprojednání otázky s touto komorou. Stále výbory ani jedné z komor parlamentu neplní při kontrole výraznější funkce.

4.4. „Mandátová – závazná“ a „mandátová – závazná – decentralizovaná“ kontrola

Dánsko, Lotyšsko, Slovensko a Slovinsko (Národní shromáždění) sdílejí zaměření na posuzování vládních pozic doplněné mandátovou procedurou (a v dánském a slovenském případě i posuzovací výhradou, viz též Arter 1996: 116).⁶ Dánský VEZ současně poměrně systematicky posuzuje Zelené a Bílé knihy Evropské komise (viz též Hegeland 2007: 107). Specifický rys lotyšského systému spočívá v tom, že schvaluje bez předchozího výběru všechny národní vyjednávací pozice předkládané v Radě EU (Szalay 2005: 52). Slovenský a slovinský parlament vedle vládních pozic posuzují i omezené množství unijních dokumentů.

V Dánsku není závazný charakter mandátů dán zákonem, ale po dlouhou dobu se striktně dodržuje. V případě, že původní mandát ztratí v průběhu vyjednávání relevanci, vláda se na VEZ obrací s žádostí o nový mandát. Podle pravidel slovenského systému jsou mandáty pro vládu „závazné“. Slovinská vláda má povinnost stanoviska Národního shromáždění „brát v úvahu“. Mandáty lotyšského parlamentu se chápou jako závazné, ale pouze na neformálním základě. Ve slovenském a slovinském případě existuje formálně zakotvená povinnost vlády vysvětlovat

⁶ Dánsko (nedat. a, b, 2009), Lotyšsko (2009), Slovensko (2004, 2007, 2009), Slovinsko (2003, 2004, 2007, 2009), COSAC (2005, 2007, 2010).

odchýlení od uděleného mandátu (v lotyšském případě není tato povinnost formálně zakotvena). S DECENTRALIZOVANÝM POSUZOVÁNÍM se setkáváme pouze ve slovinském případě.

4.5. „Neformální“ a „neformální – decentralizovaná“ kontrola

„Neformální“ kontrola, která zahrnuje systémy postrádající všechny ze čtyř atributů kontroly, se vyskytuje v největším počtu členských států (viz tabulka 2). Tomuto typu odpovídají systémy následujících států: Belgie, Irska, Kypru, Malty, Portugalska, Řecka a Španělska.⁷ Do této kategorie patří i horní komora slovinského parlamentu (Národní rada). Lucembursko se od uvedených zemí liší pouze tím, že stálé výbory se v této zemi zapojují systematicky do kontroly.

Ve všech zmíněných případech – s výjimkou Malty, Řecka a Slovinské národní rady – představují dokumenty EU hlavní předmět posuzování. Dokumentové posuzování ale není doprovázeno posuzovací výhradou.⁸ Některé z těchto systémů výrazněji integrují i prvky „procedurálního“ posuzování vládních pozic (Belgie, Irsko, Portugalsko). VEZ těchto parlamentů pořádá slyšení s vládními představiteli před zasedáními Rady EU. Tato slyšení naopak fungují jako základ kontroly v maltském a řeckém parlamentu, aniž by však zahrnovala mandátovou proceduru. V žádném z uvedených států nemá parlamentní stanovisko skutečně závazný charakter. Přesto však v některých z nich vlády toto stanovisko z politických důvodů do určité míry zohledňují (Irsko, Portugalsko). Stálé výbory se v těchto případech zapojují do kontroly pouze příležitostně, zpravidla na základě výzvy VEZ. Pouze v Lucembursku provádějí pravidelné podrobné posuzování unijních dokumentů a slyšení s vládními představiteli v oblastech jejich pravomoci.

4.6. Redukce komplexní typologie

Po odhalení 11 typů kontroly, které se vyskytují i v praxi, můžeme zjednodušit původní komplexní typologii spojováním těchto typů do větších celků. Současně můžeme zohlednit to, že jeden ze čtyř atributů, konkrétně DECENTRALIZOVANÉ POSUZOVÁNÍ, má z teoretického hlediska méně výrazný vliv na charakter kontrolního systému než atributy ostatní. Lze tedy rovněž spojit ty typy, které se od sebe liší pouze přítomností tohoto atributu. Tímto způsobem

⁷ Belgie (nedat. a, b, 2009, 2010), Irsko (2002, 2007a, b, c, 2009, 2010a, b, c), Kypr (nedat., 2010), Lucembursko (nedat., 2010), Malta (1995, 2010), Portugalsko (2005, 2006, 2007), Španělsko (2004, 2009), COSAC (2005, 2007, 2010).

⁸ Posuzovací výhrada patří k prvkům maltského systému, ve kterém však nejsou dokumenty EU hlavním předmětem kontroly.

spojíme následující kombinace: 1-1-1-1⁹ (Finsko ...) s 1-1-1-0 (Polsko I. ...); 0-1-1-1 (Slovinsko I.) s 0-1-1-0 (Dánsko ...); 1-0-1-1 (Německo) s 1-0-1-0 (Rakousko); 1-0-0-1 (Bulharsko ...) s 1-0-0-0 (Česká republika...); a 0-0-0-1 (Lucembursko) s 0-0-0-0 (Belgie ...). Získáme tedy šest následujících kombinací: 1-1-1-? (smíšená – závazná kontrola), 0-1-1-? (mandátová – závazná kontrola), 1-1-0-0 (smíšená kontrola), 1-0-1-? (dokumentová – závazná kontrola), 1-0-0-? (dokumentová kontrola), a 0-0-0-? (neformální kontrola). Jedna z těchto kombinací se ve skutečnosti vyskytuje pouze v jednom případě (1-1-0-0, polský Senát) a lze ji považovat za důsledek specifické situace (jde o sub-systém horní komory fungující v rámci širšího kontrolního systému parlamentu jako celku). I tuto kombinaci tedy můžeme vyloučit z naší další analýzy (Polsko bude nahlíženo jako jeden případ a typ jeho kontrolního systému určí systém dolní komory).

Na základě empirické redukce provedené v předchozí sekci a další redukce uskutečněné zde získáváme středně komplexní typologii kontroly. Ta se namísto z původních 16 typů skládá z následujících pěti typů: 1) smíšená – závazná kontrola („finský“ typ, 1-1-1-?), 2) mandátová – závazná kontrola („dánský“ typ, 0-1-1-?), 3) dokumentová – závazná kontrola („německý“ typ, 1-0-1-?), 4) dokumentová kontrola („britský“ typ, 1-0-0-?), a 5) neformální kontrola (0-0-0-?). Každý z 27 případů náleží do jedné z těchto pěti kategorií (viz tabulka 3).

⁹ Čtyři prvky následujících kombinací označují, v daném pořadí, čtyři atributy: DOKUMENTOVÉ POSUZOVÁNÍ, MANDÁTOVÉ POSUZOVÁNÍ, ZÁVAZNÉ STANOVISKO, DECENTRALIZOVANÉ POSUZOVÁNÍ. Čísla nebo symboly mají následující význam: 1 – přítomnost atributu, 0 – nepřítomnost atributu, ? – atribut může být přítomen i nepřítomen.

Tabulka č. 3. Středně komplexní typologie kontroly

	mandátové posuzování (1)		mandátové posuzování (0)	
	závazné stanovisko (1)	závazné stanovisko (0)	závazné stanovisko (1)	závazné stanovisko (0)
dokumentové posuzování (1)	Estonsko Finsko (Maďarsko) Litva Polsko (Rumunsko) Švédsko		(Rakousko) (Německo)	Bulharsko Česká republika Francie Itálie Nizozemsko Velká Británie
dokumentové posuzování (0)	Dánsko Lotyšsko Slovensko Slovinsko ¹⁰			Belgie Kypr Irsko Lucembursko (Malta) Portugalsko Řecko Španělsko

Zdroj: národní právní dokumenty regulující kontrolu (54 konkrétních zdrojů uvedených v sekci Dokumenty v části Literatura); internetové stránky národních parlamentů (30 konkrétních zdrojů uvedených v sekci Internetové stránky v části Literatura); COSAC (2005, 2007, 2010); sekundární literatura (viz konkrétní zdroje uvedené v sekci Sekundární zdroje v části Literatura).

Pozn. č. 1. 1 – přítomnost atributu; 0 – nepřítomnost atributu.

Pozn. č. 2. Číslo ‚I‘ a ‚II‘ označují dolní a horní komoru (pokud komory náležejí ke stejnému typu, jsou kategorizovány jako jeden případ).

5. Úsporná typologie

Dva z pěti výše vytvořených typů komplexní typologie – mandátová – závazná kontrola (dánský typ) a dokumentová – závazná kontrola (německý typ) se od smíšené – závazné kontroly (finský typ) liší pouze jedním atributem (nepřítomností DOKUMENTOVÉHO POSUZOVÁNÍ nebo MANDÁTOVÉHO POSUZOVÁNÍ). Zjevná příbuznost přitom existuje především mezi mandátovou – závaznou a smíšenou – závaznou kontrolou. Ačkoliv finský model staví na „smíšeném“ posuzování, posuzování vyjednávacích pozic vytváří dominantní prvek tohoto modelu. Německý a rakouský parlament naopak přijímají pouze omezené množství závazných stanovisek, a přítomnost atributu ZÁVAZNÉ STANOVISKO je tedy v těchto případech slabá. Vzhledem k tomu můžeme dánský a finský model spojit do jednoho typu, který pojmenujeme jako Mandátovou kontrolu (?-1-1-?). Přes svůj název se tato kombinace vyznačuje dvěma atributy: 1) MANDÁTOVÝM POSUZOVÁNÍM a 2) ZÁVAZNÝM STANOVISKEM (velké písmeno v názvu – Mandátová kontrola – odlišuje tento typ od „mandátové“ kontroly obsažené v původní

¹⁰ Vzhledem k jednoznačně silnějšímu postavení dolní komory slovinského parlamentu zde používáme tuto komoru pro celkovou charakteristiku slovinského kontrolního systému.

komplexní typologii, jejímž jediným charakteristickým atributem bylo MANDÁTOVÉ POSUZOVÁNÍ). Všechny ostatní typy, které postrádají kombinaci těchto dvou atributů, spadají do kategorie „Ne-mandátová kontrola“ (?-0-?-?).

Tímto způsobem dospíváme k úsporné typologii rozlišující dva podstatné typy kontroly. Toto rozlišení se přesto výrazně liší od operacionalizace kontroly oddělující „mandátové“ a „ne-mandátové systémy“ použité v některých z předchozích studií (viz Hamerly 2007; Pahre 1997). Tato operacionalizace začíná u mandátové procedury a předpokládá, že tato procedura představuje klíčový indikátor síly kontroly. Tato studie naopak prostřednictvím postupného zjednodušování původně komplexní typologie dokazuje, že mandátová procedura, ale v kombinaci se systematickým posuzováním vládních pozic a závazným stanoviskem, působí jako klíčový zlomový bod mezi dvěma kvalitativně odlišnými typy kontroly.

Závěr

Tato studie začala poukazem na určité mezery ve výzkumu národní parlamentní kontroly záležitostí EU, které spočívají především v absenci kvalitativního, typologického pohledu na tuto kontrolu a v absenci ucelené komparace kontrolních systémů všech současných členských států. Ve snaze odstranit tyto mezery jsme nejprve nabídli konceptuální definici kontroly, která tento jev chápe jako typ institucionální odpovědnosti vlády. Studie dále zjistila, že kontrolní systémy se vyznačují relativní heterogenitou. Pokud zkombinujeme čtyři klíčové atributy kontroly a aplikujeme výslednou šestnáctistupňovou typologii na 27 členských států, zjistíme, že 11 z 16 případů má určité zastoupení v empirické realitě.

Komplexní typologie však může být smysluplně zjednodušena na středně komplexní typologii skládající se z pěti typů pokrývajících všechny členské státy: 1) smíšené – závazné kontroly („finský“ typ), 2) mandátové – závazné kontroly („dánský“ typ), 3) dokumentové – závazné kontroly („německý“ typ), 4) dokumentové kontroly („britský“ typ), a 5) neformální kontroly. I těchto pět typů může být dále zjednodušeno do úsporné typologie. Ta ukazuje, že kontrola v zásadě existuje ve dvou formách – jako „Mandátová kontrola“ a „Ne-mandátová kontrola“. Každý z 27 případů kontroly může být zařazen do jedné z těchto kategorií, aniž by ztratil příliš ze své podstaty.

Tyto výsledky mají několik důsledků pro další výzkum. Za prvé, i kvantitativně zaměřené analýzy by měly při měření stupně kontroly určitým způsobem reflektovat kvalitativní odlišnosti existující mezi pěti, respektive dvěma, základními typy kontroly. Za druhé, jeden z dalších úkolů při výzkumu by měl spočívat ve vysvětlení toho, proč došlo v uplynulých dvou desetiletích

k poměrně výraznému rozšíření Mandátové kontroly, která se vyskytuje především v severských a post-komunistických členských státech.

Literatura

Poznámka: Elektronické zdroje jsou ověřeny ke dni 15. 12. 2011.

Sekundární zdroje

- Arter, D. (1996): The Folketing and Denmark's 'European Policy': The Case of an 'Authorizing Assembly', in: P. Norton (ed.): *National Parliaments and the European Union*, London, Frank Cass, pp. 110–124.
- Auel, K. (2006): The Europeanisation of the German Bundestag: Institutional Change and Informal Adaptation, *German Politics*, Vol. XV, No. 3, pp. 249–268.
- Bailey, K. (1992): *Typologies and Taxonomies: An Introduction to Classification Techniques*, Thousand Oaks, Sage Publications.
- Bergman, T. (1997): National Parliaments and EU Affairs Committees: Notes on Empirical Variation and Competing Explanations, *Journal of European Public Policy*, Vol. IV, No. 3, pp. 373–387.
- Bergman, T. (2000): The European Union as the Next Step of Delegation and Accountability, *European Journal of Political Research*, Vol. XXXVII, pp. 415–429.
- Bergman, T. et al. (2003): Democratic Delegation and Accountability: Cross-national Patterns, in: K. Strøm et al. (eds.): *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Oxford, Oxford University Press, pp. 109–220.
- COSAC (2005): *3rd Bi-annual Report on EU Practices and Procedures*, Brussels, COSAC Secretariat.
- COSAC (2007): *8th Bi-annual Report on EU Practices and Procedures*, Brussels, COSAC Secretariat.
- COSAC (2010): *13th Bi-annual Report on EU Practices and Procedures*, Brussels, COSAC Secretariat.
- Cullen, P. (1995): Competing Legitimacy at European and National Levels: The Ruling of the Constitutional Court and Parliamentary Scrutiny of European Affairs in Germany, in: F. Laursen – S. A. Pappas (eds.): *The Changing Role of Parliaments in the European Union*, Maastricht, European Institute of Public Administration, pp. 61–94.
- Damgaard, E. – Norgaard, A. S. (2000): The European Union and Danish Parliamentary Democracy, in: T. Bergman – E. Damgaard (eds.): *Delegation and Accountability in European Integration*, London, Frank Cass, pp. 33–58.
- Dieringer, J. et al. (2005): Europeanizing National Parliaments in New Member States: A Comparison of Czech Republic, Hungary and Slovenia, *International Relations and European Studies Working Paper Series*, Budapest, Central European University, on-line text <<http://n.r.lindstrom.googlepages.com/CEU20Working20Paper20Dierenger20Lind.pdf>>.
- Finland and Sweden: Newcomers with Different Approaches, *European Integration online Papers*, 6/10, on-line text <<http://eiop.or.at/eiop/texte/2002-010a.htm>>.
- Goetz, K. H. – Meyer-Sahling, H. (2008): The Europeanisation of National Political Systems: Parliaments and Executives, *Living Reviews in European Governance*, 2/2008, on-line text <<http://europeangovernance.livingreviews.org/Articles/lreg-2008-2/>>.

- Györi, E. (2007): The Role of the Hungarian Assembly in EU Policy-Making after Accession to the Union: A Mute Witness or A True Controller?, in: J. O'Brennan – T. Raunio (eds.): *National Parliaments within the Enlarged European Union: from 'Victims' of Integration to Competitive Actors?*, Abingdon, Routledge, pp. 220–240.
- Hamerly, I. (2007): The Timing of EU Membership and its Effects on National Legislative Oversight of European Affairs, příspěvek připravený pro pololetní konferenci *European Union Studies Association*, Montreal, Kanada, květen 2007, on-line text <<http://aei.pitt.edu/7895/01/hamerly-i-04h.pdf>>.
- Hansen, T. B. – Scholl, B. (2002): Europeanisation and Domestic Parliamentary Adaptation – A Comparative Analysis of the Bundestag and the House of Commons, *European Integration online Papers*, 6/15, on-line text <<http://eiop.or.at/eiop/texte/2002-015a.htm>>.
- Hegeland, H. – Mattson, I. (1997): The Swedish Riksdag and the EU: Influence and Openness, in: H. Wiberg (ed.): *Trying to Make Democracy Work: The Nordic Parliaments and the European Union*, Stockholm, Gidlunds, pp. 70–107.
- Hegeland, H. – Neuhold, C. (2002): Parliamentary Participation in EU Affairs in Austria, Finland and Sweden: Newcomers with Different Approaches, *European Integration on-line Papers*, Vol. VI, No. 10.
- Hegeland, H. (2001): The Parliament of Sweden: A Successful Adapter in the European Arena, in: A. Maurer – W. Wessels (eds.): *National Parliaments on their Ways to Europe: Losers or Latecomers?*, Baden Baden, Nomos, pp. 377–394.
- Hegeland, H. (2007): The European Union in National Parliaments: Domestic or Foreign Policy? A Study of Nordic Parliamentary Systems, in: J. O'Brennan – T. Raunio (eds.): *National Parliaments within the Enlarged European Union: From 'Victims' of Integration to Competitive Actors?*, Abingdon, Routledge, pp. 95–115.
- Hilf, M. – Burmeister, F. (1996): The German Parliament and European Integration, in: E. Smith (ed.): *National Parliaments as Cornerstones of European Integration*, London, Kluwer Law International, pp. 64–79.
- Hölscheidt, S. (2001): The German Bundestag: From Benevolent 'Weakness' Towards Supportive Scrutiny, in: A. Maurer – B. Wessels (eds.): *National Parliaments on their Ways to Europe: Losers or Latecomers?*, Baden Baden, Nomos, pp. 117–146.
- Holzacker, R. (2005): The Power of Opposition Parliamentary Party Groups in European Scrutiny, *Journal of Legislative Studies*, Vol. XI, No. 3–4, pp. 428–445.
- Holzacker, R. (2007): Parliamentary Scrutiny, in: P. Graziano – M. P. Vink (eds.): *Europeanization: New Research Agendas*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, pp. 141–153.
- Jääskinen, N. – Kivisaari, T. (1997): Parliamentary Scrutiny of European Union Affairs in Finland, in: M. Wiberg (ed.): *Trying to Make Democracy Work: The Nordic Parliaments and the European Union*, Stockholm, Gidlunds, pp. 29–47.
- Jensen, J. A. (1996): Prior Parliamentary Consent to Danish EU Policies, in: E. Smith (ed.): *National Parliaments as Cornerstones of European Integration*, London, Kluwer, pp. 39–48.
- Jungar, A. C. – Öberg, S. A. (2004): Are National Parliaments Lagging Behind? The Influence of the Swedish and Finnish Parliaments over Domestic EU Policies, in: A. Ágh (ed.): *Post-Accession in East Central Europe: The Emergence of the EU 25*, Budapest, Hungarian Centre for Democracy Studies, pp. 175–196.
- Kietz, D. (2006): What Accounts for National Divergence: The Baltic Parliaments and EU Affairs, příspěvek přednesený na *The EU-Consent PhD Summer School*, Budapešť, Maďarsko, květen 2006, on-line text <http://www.eu-consent.net/library/Award_Winner1.pdf>.

- Kiiver, P. (2006): *The National Parliaments in the European Union: A Critical View on EU Constitution –Building*, Hague/London/New York, Kluwer Law International.
- Kiiver, P. (2009): German Participation in EU Decision-Making after the Lisbon Case: A Comparative View on Domestic Parliamentary Clearance Procedures, *German Law Journal*, Vol. X, No. 8, pp. 1287–1296.
- Laursen, F. (2001): The Danish Folketing and its European Affairs Committee: Strong Players in the National Policy Cycle, in: A. Maurer – B. Wessels (eds.): *National Parliaments on their Ways to Europe: Losers or Latecomers?*, Baden Baden, Nomos, pp. 99–116.
- Lazarsfeld, P. – Barton, A. (1951): Qualitative Measurement in Social Sciences: Classification, Typologies, and Indices, in: D. Lerner – H. Lasswell (eds.): *The Policy Sciences*, Stanford, California, Stanford University Press, pp. 155–192.
- Lazarsfeld, P. (1937): Some Remarks on the Typological Procedures in Social Research, *Zeitschrift für Sozialforschung*, Vol. VI, pp. 119–139.
- Lupia, A. (2003): Delegation and its Perils, in: K. Strøm et al. (eds.): *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Oxford, Oxford University Press, pp. 33–54.
- Martin, L. L. (2000): *Democratic Commitments: Legislatures and International Cooperation*, Princeton, Princeton University Press.
- Maurer, A. – Wessels, B. (2001): *National Parliaments on their Ways to Europe: Losers or Latecomers?*, Baden Baden, Nomos.
- Møller Sousa, M. (2008): Learning in Denmark? The Case of Danish Parliamentary Control over European Union Policy, *Scandinavian Political Studies*, Vol. XXXI, No. 4, pp. 428–447.
- Müller, W. C. et al. (2003): Parliamentary Democracy: Promise and Problems, in: K. Strøm et al. (eds.): *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Oxford, Oxford University Press, pp. 3–32.
- O’Brennan, J. – Raunio, T. (2007, eds.): *National Parliaments within the Enlarged European Union: from ‘Victims’ of Integration to Competitive Actors?*, Abingdon, Routledge.
- Pahre, R. (1997): Endogenous Domestic Institutions in Two-level Games and Parliamentary Oversight of the European Union, *Journal of Conflict Resolution*, Vol. XLI, No. 1, pp. 147–174.
- Pollak, J. – Slominski, P. (2003): Influencing EU Politics? The Case of the Austrian Parliament, *Journal of Common Market Studies*, Vol. XLI, No. 4, pp. 707–729.
- Ragin, Ch. (1987): *Comparative Method: Moving beyond Qualitative and Quantitative Strategies*, Berkeley, University of California Press.
- Ragin, Ch. (2000): *Fuzzy-Set Social Science*, Chicago, University Of Chicago Press.
- Raunio, T. (2001): The Parliament of Finland: A Model Case for Effective Scrutiny?, in: A. Maurer – B. Wessels (eds.): *National Parliaments on their Ways to Europe: Losers or Latecomers?*, Baden Baden, Nomos, pp. 173–198.
- Raunio, T. (2005): Holding Governments Accountable in European Affairs: Explaining Cross-national Variation, *Journal of Legislative Studies*, Vol. XI, No. 3–4, pp. 319–342.
- Raunio, T. (2009): National Parliaments and European Integration: What We Know and What We Should Know, *Arena Working Paper* No. 2, on-line text <http://www.arena.uio.no/publications/working-papers2009/papers/WP02_09.pdf>.

- Rozenberg, O. (2002): The Involvement of National Parliaments in European Union Affairs: An Empirical Test of Two Variables, příspěvek pro *The ECPR Joint Sessions of Workshops*, Turín, Itálie, březen 2002, on-line text <<http://www.essex.ac.uk/ECPR/events/jointsessions/paperarchive/turin/ws16/Rozenberg.pdf>>.
- Saalfeld, T. (1996): The German Houses of Parliament and European Integration, in: P. Norton (ed.): *National Parliaments and the European Union*, London, Frank Cass, pp. 12–34.
- Saalfeld, T. (2005): Deliberate Delegation or Abdication? Government Backbenchers, Ministers and European Union Legislation, *Journal of Legislative Studies*, Vol. XI, No. 3–4, pp. 343–371.
- Sidenius, N. Ch. et al. (1997): The European Affairs Committee and Danish European Union Politics, in: M. Wiberg (ed.): *Trying to Make Democracy Work: The Nordic Parliaments and the European Union*, Stockholm, Gidlunds, pp. 9–28.
- Sprungk, C. (2007): The French Assemblée Nationale and the German Bundestag in the European Union: Towards Convergence in the ‘Old’ Europe?, in: J. O’Brennan – T. Raunio (eds.): *National Parliaments within the Enlarged European Union: From ‘Victims’ of Integration to Competitive Actors?*, Abingdon, Routledge, pp. 132–162.
- Strøm, K. (2003): Parliamentary Democracy and Delegation, in: K. Strøm et al. (eds.): *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Oxford, Oxford University Press, pp. 55–108.
- Strøm, K. et al. (2003, eds.): *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Oxford, Oxford University Press.
- Suszycka-Jasch, M. – Jasch, H.-C. (2009): The Participation of the German Länder in Formulating German EU-policy, *German Law Journal*, Vol. X, No. 9, pp. 1215–1255.
- Szalay, K. (2005, ed.): *Scrutiny of EU Affairs in the National Parliaments of the New Member States: A Comparative Analysis*, Budapest, Hungarian National Assembly.
- Tans, O. – Peters, J. – Zoethout, C. (2007): *National Parliaments and European Democracy: A Bottom-up Approach to European Constitutionalism*, Groningen, Europa Law Publishing.
- Tans, O. (2007): Introduction: National Parliaments and the European Union: In Search of Common Ground, in: J. Peters – O. Tans – C. Zoethout (eds.): *National Parliaments and European Democracy: A Bottom-up Approach to European Constitutionalism*, Groningen, Europa Law Publishing, pp. 3–17.

Internetové stránky

- Belgie (nedat. a): *Europe*, 10. 07. 2010, on-line text <http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/pri/europe/PROCEDURE%20SUIVI%20PROCESSUS%20DECISION%20EUROPEEN.doc.pdf>.
- Belgie (nedat. b): *Federal Advisory Committee on European Affairs*, 10. 07. 2010, on-line text <http://www.senate.be/english/fedadv_en.html>.
- Bulharsko (2009a): *European Union*, 09. 08. 2009, on-line text <<http://www.parliament.bg/?page=eu&lng=en>>.
- COSAC (2009): *Country Specific Information*, 28. 07. 2009, on-line text <<http://www.cosac.eu/en/info/scrutiny/countryspecific/>>.
- Česká republika (2009a): *Poslanecká sněmovna PČR – Výbor pro evropské záležitosti*, 09. 08. 2009, on-line text <<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=501>>.
- Dánsko (2009): *EU Issues in the Folketing*, 18. 12. 2009, on-line text <http://www.eu-oplysningen.dk/euo_en/dkeu/treatment/>.

- Dánsko (nedat. a): *Consideration of EU matters in the Folketing – a summary*, 18. 12. 2009, on-line text <http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/be607a32/EU_matters_in_the%20_Folketing.pdf>.
- Dánsko (nedat. b): *The Folketing's European Affairs Committee*, 18. 12. 2009, on-line text <http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/77305369/euo_brochure_europaudvalg_gb_web.pdf>.
- Estonsko (2009): *Riigikogu and the EU*, 09. 08. 2009, on-line text <<http://www.riigikogu.ee/index.php?id=34592>>.
- Finsko (2009): *EU-affairs in Parliament*, 18. 12. 2009, on-line text <<http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/aboutparliament/eu-affairs/index.htm>>.
- Finsko (nedat.): *Parliamentary Scrutiny of European Union Matters in Finland*, 18. 12. 2009, on-line text <<http://web.eduskunta.fi/dman/Document.phx?documentId=xj09507113500110&cmd=download>>.
- Francie (2008a): *Commission chargée des affaires européennes*, 08. 07. 2010, on-line text <http://www.assemblee-nationale.fr/europe/commission_english_2008%20.pdf>.
- Francie (2010a): *The Senate's European Action*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.senat.fr/lng/en/europe.html>>.
- Irsko (2010a): *Joint Committee on European Scrutiny: Homepage*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.oireachtas.ie/viewdoc.asp?fn=/documents/Committees30thDail/J-EUScrutiny/Homepage.htm>>.
- Irsko (2010b): *Joint Committee on European Affairs: Homepage*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.oireachtas.ie/ViewDoc.asp?fn=/documents/Committees30thDail/J-EuropeanAffairs/Homepage.htm&CatID=80&m=e>>.
- Irsko (2010c): *Joint Committee on European Affairs*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://euaffairs.ie/>>.
- Itálie (2010): *European and International Affairs*, 07. 07. 2010, on-line text <<http://www.senato.it/english/internationalaffairs/28065/genpagina.htm>>.
- Kypr (2010): *Committee on European Affairs*, 07. 07. 2010, on-line text <<http://www.parliament.cy/parliamenteng/index.htm>>.
- Litva (2009): *European Union*, 09. 08. 2009, on-line text <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=4044&p_k=2>.
- Lucembursko (2010): *La Chambre et l'Union Européenne*, 10. 07. 2010, on-line text, <[http://www.chd.lu/wps/portal/public/!ut/p/c1/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gXI5ewIE8TIwP3MF9DAyMnT-NArwBL44AgI6B8pFm8kYVFcJC7o6-rpWWok4GngbNhsGugk5GBpxEB3X4e-bmp-gW5EeUAfCimVQ!!/dl2/d1/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnB3LzZfRDJEVIJJNDIwRzdRNDAySkVKN1VTjNHUDA!/>](http://www.chd.lu/wps/portal/public/!ut/p/c1/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gXI5ewIE8TIwP3MF9DAyMnT-NArwBL44AgI6B8pFm8kYVFcJC7o6-rpWWok4GngbNhsGugk5GBpxEB3X4e-bmp-gW5EeUAfCimVQ!!/dl2/d1/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnB3LzZfRDJEVIJJNDIwRzdRNDAySkVKN1VTjNHUDA!/)>.
- Maďarsko (2009): *EU Affairs in the Hungarian National Assembly*, 09. 08. 2009, on-line text <http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=182&p_nyelv=EN>.
- Malta (2010): *Foreign and European Affairs Committee*, 07. 07. 2010, on-line text <<http://www.parlament.org.mt/foreignandeuropeanaffairscommittee>>.
- Německo (2009a): *European Policy in the German Bundestag*, 18. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/europe/index.html>.
- Německo (2009b): *Europe/International*, 07. 07. 2010, on-line text <http://www.bundesrat.de/chn_171/nn_10940/EN/europa-int-en/europa-int-en-node.html?__nnn=true>.

- Nizozemsko (2010): *Eerste Kamer: Europapoort*, 18. 12. 2009, on-line text
<http://www.eerstekamer.nl/eu/begrip/english_3>.
- Rakousko (2009): *Parliament and the European Union*, 18. 12. 2009,
<http://www.parlinkom.gv.at/EN/PE/Inhalt_Portal.shtml>.
- Slovensko (2009): *Výbor NR SR pre európske záležitosti*, 09. 08. 2009, on-line text
<<http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=vybory/vybor&ID=76>>.
- Slovinsko (2009): *National Assembly and the EU*, 09. 08. 2009, on-line text <<http://www.dz-rs.si/index.php?id=251>>.
- Švédsko (2009): *The Riksdag and the EU*, 18. 12. 2009, on-line text
<http://www.riksdagen.se/templates/R_Page___812.aspx>.
- Velká Británie (2010a): *Lord Select Committee*, 08. 07. 2010, on-line text
<<http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/lords-select/eu-select-committee/role/>>.

Dokumenty

- Belgie (2009): *Reglement du Senat*, 10. 07. 2010, on-line text
<http://www.senate.be/www/?Mival=/index_senate&MENUID=14160&LANG=fr>.
- Belgie (2010): *Reglement de la Chambre des representants*, 10. 07. 2010, on-line text
<http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/reglement/reglement_FR_07_2010.pdf>.
- Bulharsko (2007): *Constitution of the Republic of Bulgaria*, 28. 07. 2009, on-line text
<<http://www.parliament.bg/?page=const&lng=en>>.
- Bulharsko (2009b): *Rules of Organization and Procedure of the National Assembly*, 28. 07. 2009, on-line text
<<http://www.parliament.bg/?page=app&lng=en&aid=6>>.
- Česká republika (2002): *Ústava České republiky*, 28. 07. 2009, on-line text
<<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.
- Česká republika (2005): Směrnice vlády o postupu při zasílání návrhů legislativních aktů ES/EU a materiálů Evropské komise Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu České republiky, in: Poslanecká sněmovna (ed.): *Parlamentní kontrola agendy EU*, Praha, Poslanecká sněmovna, s. 16–21.
- Česká republika (2009b): *Zákon ze dne 6. května 2009, kterým se mění zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, ve znění pozdějších předpisů*, 28. 07. 2009, on-line text <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb09162&cd=76&typ=r>>.
- Estonsko (2007): *Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act*, 28. 07. 2009, on-line text
<http://www.riigikogu.ee/?rep_id=799356>.
- Francie (2007): *Standing Orders of the Senate*, 08. 07. 2010, on-line text
<http://www.senat.fr/lng/en/reglement_anglais/reglement_anglais.html>.
- Francie (2008b): *Constitution of October 4, 1958*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.assemblee-nationale.fr/english/8ab.asp#XV>>.
- Francie (2010b): *Rules of Procedure of the National Assembly*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.assemblee-nationale.fr/english/8ac.asp>>.
- Irsko (2002): *European Union (Scrutiny) Act*, 08. 07. 2010, on-line text
<<http://www.oireachtas.ie/documents/bills28/acts/2002/a2502.pdf>>.

- Irsko (2007a): *Seanad Éireann: Standing Orders relative to Public Business*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.oireachtas.ie/documents/proceduraldocuments/SeanadSO2007.pdf>>.
- Irsko (2007b): *Dáil Éireann: Standing Orders relative to Public Business*, 08. 07. 2010, on-line text <http://www.oireachtas.ie/documents/proceduraldocuments/StandingOrders2007_English_and_Irish.pdf>.
- Irsko (2007c): *Joint Committee on European Affairs: Orders of Reference*, 08. 07. 2010, on-line text <http://www.oireachtas.ie/viewdoc.asp?fn=/documents/Committees30thDail/J-EuropeanAffairs/Orders_of_Reference/document1.htm>.
- Irsko (2009): *Joint Committee on European Scrutiny: Orders of Reference*, 08. 07. 2010, on-line text <http://www.oireachtas.ie/viewdoc.asp?fn=/documents/Committees30thDail/J-EUScrutiny/Orders_of_Reference/document1.htm>.
- Itálie (1998): *Rules of Procedure of the Chamber*, 07. 07. 2010, on-line text <http://english.camera.it/cost_reg_funz/663/lista.asp>.
- Itálie (nedat.): *Rules of the Senate*, 07. 07. 2010, on-line text <<http://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/reg.%20ing.pdf>>.
- Kypr (nedat.): *The Rules of Procedure of the House of Representatives*, 07. 07. 2010, on-line text <<http://www.parliament.cy/parliamenteng/index.htm>>.
- Litva (2004): *Constitution of the Republic of Lithuania*, 28. 07. 2009, on-line text <<http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Constitution.htm>>.
- Litva (2006): *Seimas of the Republic of Lithuania: Statute*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_bin?p_id=284135>.
- Litva (2007): *Resolution on the Approval of the Rules of Procedure for Debate on European Union Matters*, 28. 07. 2009, on-line text <<http://www3.lrs.lt/docs2/LWMSFLXM.DOC>>.
- Lotyšsko (2009): *Rules of Procedure of the Saeima*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.saeima.lv/Likumdosana_eng/likumdosana_kart_rullis.html>.
- Lucembursko (nedat): *Le reglement de la Chambre*, 10. 07. 2010, on-line text <<http://www.chd.lu/wps/wcm/connect/7b9e2a804d7a9ff6bee8beb9dfc74d4/R%C3%A8glement+CHD-janvier+2010.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=7b9e2a804d7a9ff6bee8beb9dfc74d4>>.
- Maďarsko (2002): *Act LXI. of 2002 on the Amendment of Act XX of 1949 on the Constitution of the Republic Hungary*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=182&p_fomenu=11&p_almenu=4&p_ckl=38&p_rec=&p_nyelv=EN>.
- Maďarsko (2004): *Act LIII. of 2004 on the Cooperation of the Parliament and the Government in European Union Affairs*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=182&p_fomenu=11&p_almenu=4&p_ckl=38&p_rec=&p_nyelv=EN>.
- Maďarsko (2008): *Resolution 46/1994 (IX.30.) Ogy on the Standing Orders of the Parliament of the Republic of Hungary*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.parlament.hu/parl_en.htm>.
- Malta (1995): *Standing Orders of the House of Representatives*, 07. 07. 2010, on-line text <<http://www.parlament.org.mt/standing-orders?l=1>>.

- Německo (1992): *Articles 23 and 45, Introduced by the Law Amending the Basic Law of 21 December 1992*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a21/legalbasis/basic_law.pdf>.
- Německo (1993): *Act on Cooperation between the Federal Government and the German Bundestag in Matters concerning the European Union of 12 March 1993*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a21/legalbasis/act_cooperation.pdf>.
- Německo (1995): *Procedural Principles of the Committee on the Affairs of the European Union in Dealing with Items of Business Transmitted to it in Accordance with Section 93 of the German Bundestag's Rules of Procedure as adopted on 25 October 1995*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a21/legalbasis/procedural_principles.pdf>.
- Německo (2002): *Rules of Procedure of the German Bundestag (Sections 93 and 93a) as at 17 September 2002*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a21/legalbasis/rules_procedure.pdf>.
- Německo (2005a): *Act on the Exercise of the Rights of the Bundestag and Bundesrat deriving from the Treaty of 29 October 2004 establishing a Constitution for Europe*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a21/legalbasis/act_exercise.pdf>.
- Německo (2005b): *Act on Cooperation between the Federal Government and the German Bundestag in Matters concerning the European Union of 12 March 1993 with amendments adopted by the German Bundestag on 12 May 2005 and by Bundesrat on 27 May 2005*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a21/legalbasis/act_cooperation2005.pdf>.
- Německo (2006): *Agreement between the German Bundestag and the Federal Government on Cooperation in Matters concerning the European Union*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a21/legalbasis/agreement.pdf>.
- Polsko (2005): *The Act on Cooperation of 11 March 2004 of the Council of Ministers with the Sejm and the Senate in Matters Related to the Republic of Poland's Membership in the European Union with amendments*, 28. 07. 2009, on-line text <http://libr.sejm.gov.pl/oide/dokumenty/ustawa_ujed_EN.pdf>.
- Polsko (2009): *The Standing Orders of the Sejm of the Republic of Poland*, 28. 07. 2009, on-line text <http://libr.sejm.gov.pl/oide/dokumenty/standing_orders_2009.pdf>.
- Polsko (2010): *Rules and regulations of the Senate*, 09. 07. 2010, on-line text <<http://www.senat.gov.pl/k6eng/senat/rules/rule.pdf>>.
- Portugalsko (2005): *Constitution of the Portuguese Republic: Seventh Revision (2005)*, 07. 07. 2010, on-line text <http://app.parlamento.pt/site_antigo/ingles/cons_leg/Constitution_VII_revisao_definitive.pdf>.
- Portugalsko (2006): *Law no. 43/2006, dated 25 August 2006: Monitoring, Assessment, and pronouncement by the Assembly of the Republic within the scope of the process of constructing the European Union*, 07. 07. 2010, on-line text <http://www.parlamento.pt/Legislacao/Documents/Law43_2006_EN.pdf>.
- Portugalsko (2007): *Rules of Procedure of the Assembly of the Republic*, 07. 07. 2010, on-line text <http://app.parlamento.pt/site_antigo/ingles/cons_leg/regimento/Rules_of_Procedure.pdf>.
- Rakousko (1999): *Rules of Procedure of the Federal Council*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.parlament.gv.at/EN/AP/BR/RULES/default_Portal.shtml>.
- Rakousko (2004): *Federal Constitutional Law*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/ErV/ERV_1930_1/ERV_1930_1.pdf>.

- Rakousko (2005): *Federal Law on the Rules of Procedure of the National Council*, 09. 12. 2009, on-line text <http://www.parlament.gv.at/EN/AP/NR/RULES/default_Portal.shtml>.
- Rumunsko (nedat.): *PROPUNEREA LEGISLATIVĂ PRIVIND COOPERAREA ÎNTRE PARLAMENT ȘI GUVERN ÎN DOMENIUL AFACERILOR EUROPENE*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.cdep.ro/docs_comisii/IE/PL_Cooperare_P-G_afaceri_europene.pdf>.
- Slovensko (2004): *Ústavný zákon z 24. júna 2004 o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.nrsr.sk/appbin/vez/397_2004_UZ.pdf>.
- Slovensko (2007): *Rokovací poriadok Národnej Rady Slovenskej Republiky*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.nrsr.sk/Static/sk-SK/NRSR/Doc/zd_rokovaci-poriadok.doc>.
- Slovinsko (2003): *Constitutional Act Amending the First Chapter and Articles 47 and 68 of the Constitution of the Republic of Slovenia*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.dz-rs.si/fileadmin/dz.gov.si/pageuploads/DZ/PDF_datoteke/article-3a.pdf>.
- Slovinsko (2004): *Act on Cooperation between the National Assembly and the Government in EU Affairs*, 28. 07. 2009, on-line text <http://www.dz-rs.si/fileadmin/dz.gov.si/pageuploads/DZ/PDF_datoteke/cooperation-in-eu-affairs-final.pdf>.
- Slovinsko (2007): *Rules of Procedure of the National Assembly*, 28. 07. 2009, on-line text <<http://www.dz-rs.si/index.php?id=271&docid=34&showdoc=1>>.
- Španělsko (2004): *Standing Orders of the Congress of Deputies*, 07. 07. 2010, on-line text <http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Informacion/Normas/standing_order_02.pdf>.
- Španělsko (2009): *Standing Orders of the Senate*, 07. 07. 2010, on-line text <http://www.senado.es/reglamen_i/index.html>.
- Velká Británie (2010b): *Standing Orders of the House of Commons*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmstords/539/539.pdf>>.
- Velká Británie (2010c): *Standing Orders of the House of Lords*, 08. 07. 2010, on-line text <<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld/ldstords/ldstords.htm>>.